



# राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग

केन्द्रीय कार्यालय, हरिहर भवन, ललितपुर



सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ र सूचनाको हकसम्बन्धी  
नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम प्रकाशित त्रैमासिक  
कार्यसम्पादन विवरण



(२०७६ वैशाख देखि २०७६ असार मसान्तसम्म केन्द्रीय कार्यालयले सम्पादन  
गरेका प्रमुख क्रियाकलापहरू)

प्रकाशन गर्ने  
दुर्गा पोखरेल  
सहायक सूचना अधिकारी

प्रकाशन गर्ने  
डा. टीकाराम पोखरेल  
सूचना अधिकारी

## १. आयोगको स्वरूप र प्रकृति :

मानव अधिकार आयोग ऐन, २०५७ बमोजिम २०५७ जेठ १३ मा स्थापना भएको राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ बाट संवैधानिक हैसियत प्राप्त गरेको हो । नेपालको वर्तमान संविधानले समेत आयोगलाई संवैधानिक हैसियत प्रदान गरेको छ । संविधानको भाग २५ को धारा २४८ र २४९ मा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ ।

संविधानको धारा २४८ अनुसार आयोगमा अध्यक्ष १ र अन्य ४ जना सदस्य गरी पाँच जना रहने व्यवस्था छ । राष्ट्रपतिले संवैधानिक परिषदको सिफारिशमा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका अध्यक्ष र सदस्यको नियुक्ति गर्ने व्यवस्था छ । राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको अध्यक्ष र सदस्यको पदावधि नियुक्ति भएको मितिले छ वर्षको हुन्छ ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग एक स्वक्रियाशील (Pro-active) पीडितमुखी संस्था हो । आयोगका सम्पूर्ण क्रियाकलापहरू मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धनसँग सम्बन्धित हुन्छन् । त्यसैले आयोगका जुनसुकै महाशाखा/शाखा/एकाईले गर्ने क्रियाकलापले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिरहेको हुन्छ । मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धनको लागि आयोगले सरकार, राज्यका अन्य अंगहरू तथा नागरिक समाजसँग सहकार्य गर्दछ ।

### (क) आयोगको दूरदृष्टि :

सबैका लागि घर-घरमा मानव अधिकारको मूल मर्मलाई आत्मसात गर्दै यही नै शान्ति र विकासको आधार हो भन्ने मान्यताका साथ मानव अधिकार संस्कृतिको विकास गर्ने ।

### (ख) आयोगको ध्येय :

विश्वव्यापी रूपमा आत्मसात् गरिएका मानव अधिकारका सिद्धान्त, मूल्य मान्यतालाई अवलम्बन गर्दै स्वतन्त्र, निष्पक्ष, विश्वसनीय तथा नेतृत्वदायी राष्ट्रिय मानव अधिकार संस्थाको रूपमा आयोग रहने ।

### (ग) आयोगको लक्ष्य :

मानव अधिकारमैत्री वातावरण निर्माणमार्फत सबैले आफूलाई प्राप्त अधिकारको निर्वाध उपभोग गर्न पाउने स्थिति निर्माण गर्ने ।

### (घ) आयोगको मूल्य मान्यता :

पहुँच, समानता र न्याय, जवाफदेहिता, निष्पक्षता, स्वतन्त्रता र स्वायत्तता, पारदर्शिता, सहभागिता र समावेशीकरण, विविधताको सम्मान ।

### (ङ) आयोगको रणनीतिक उद्देश्य :

१. मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाको अनुसन्धान तथा मानव अधिकार अवस्थाको अनगुमन गर्ने,
२. मानव अधिकार प्रबर्द्धनको सुदृढीकरण गर्ने,
३. विपन्न, सीमान्तकृत एवं पछाडि पारिएका वर्गको अधिकार सुनिश्चित गर्ने,
४. आयोगको पहुँच विस्तार, प्रभावकारिता सुदृढीकरण एवं संस्थागत विकास गर्ने ।

### (च) आयोगको पाचौँ रणनीतिक योजना (२०१५-२०) का प्राथमिकताहरू

१. नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार र आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार,
२. मानव अधिकारसम्बन्धी कानून एवम् अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि, सम्झौताको कार्यान्वयन,
३. आयोगका सिफारिशको प्रभावकारी कार्यान्वयन,
४. मानव अधिकार संस्कृतिको विकास गर्न घरघरमा मानव अधिकारसम्बन्धी चेतना, शिक्षा,
५. विपन्न, सीमान्तकृत एवम् पछाडि पारिएका समुदायको अधिकारको संरक्षणमा प्राथमिकीकरण,
६. अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता, मानव अधिकार रक्षकको अधिकार, बालबालिका, महिला, ज्येष्ठ नागरिक, दलित, असहाय, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकारको रक्षा,
७. आयोगको पहुँच विस्तार, संस्थागत सदृढीकरण र मानव संशाधन व्यवस्थापन,
८. आन्तरिक एवम् बाह्य समन्वय, सम्पर्क र सहकार्यको सदृढीकरण,
९. आयोगको अनुगमन, अनुसन्धान तथा कार्यसम्पादन प्रणालीको सबलीकरण ।

### २. आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार :

मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धन आयोगको प्रमुख कार्य हो । नेपालको वर्तमान संविधानको धारा २४९ मा आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार उल्लेख गरिएको छ । यस्तै मानव अधिकार आयोग ऐन, २०६८ को दफा ४ मा समेत आयोगका काम, कर्तव्य र अधिकारको उल्लेख गरी आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारलाई थप स्पष्टता गरिएको छ । नेपालको संविधानको धारा २४९ मा उल्लेख भएअनुसार आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहेको छ :

(१) मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण र संवर्धन तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनलाई सुनिश्चित गर्नु राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको कर्तव्य हुनेछ ।

(२) उपधारा (१) मा उल्लिखित कर्तव्य पूरा गर्न लागि राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले देहाय बमोजिमका काम गर्नेछ :-

(क) कुनै व्यक्ति वा समूहको मानव अधिकार उल्लंघन वा त्यसको दुरुत्साहन भएकोमा पीडित आफैँ वा निजको तर्फबाट कसैले आयोग समक्ष प्रस्तुत वा प्रेषित गरेको निवेदन वा उजुरी वा कुनै स्रोतबाट आयोगलाई प्राप्त भएको वा आयोगको जानकारीमा आएको विषयमा छानबिन तथा अनुसन्धान गरी दोषी उपर कारबाही गर्न सिफारिश गर्ने,

(ख) मानव अधिकारको उल्लंघन हुनबाट रोक्ने जिम्मेवारी वा कर्तव्य भएको पदाधिकारीले आफ्नो जिम्मेवारी पूरा नगरेमा वा कर्तव्य पालन नगरेमा वा जिम्मेवारी पूरा गर्न वा कर्तव्य पालन गर्न उदासीनता देखाएमा त्यस्तो पदाधिकारी उपर विभागीय कारबाही गर्न सम्बन्धित अधिकारी समक्ष सिफारिश गर्ने,

(ग) मानव अधिकार उल्लंघन गर्ने व्यक्ति वा संस्थाका विरुद्ध मुद्दा चलाउनु पर्ने आवश्यकता भएमा कानून बमोजिम अदालतमा मुद्दा दायर गर्न सिफारिश गर्ने,

(घ) मानव अधिकारको चेतना अभिवृद्धि गर्न नागरिक समाजसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने,

(ङ) मानव अधिकारको उल्लंघनकर्तालाई विभागीय कारबाही तथा सजाय गर्न कारण र आधार खुलाई सम्बन्धित निकाय समक्ष सिफारिश गर्ने,

(च) मानव अधिकारसँग सम्बन्धित कानूनको आवधिक रूपमा पुनरावलोकन गर्ने तथा त्यसमा गर्नु पर्ने सुधार तथा संशोधनका सम्बन्धमा नेपाल सरकार समक्ष सिफारिश गर्ने,

(छ) मानव अधिकारसँग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि वा सम्झौताको नेपाल पक्ष बन्नु पर्ने भएमा त्यसको कारणसहित नेपाल सरकारलाई सिफारिश गर्ने र नेपाल पक्ष बिनसकेका सन्धि वा सम्झौताको कार्यान्वयन

भए वा नभएको अनुगमन गरी कार्यान्वयन नभएको पाइएमा त्यसको कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकार समक्ष सिफारिश गर्ने,

(ज) मानव अधिकारको उल्लंघनका सम्बन्धमा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले गरेको सिफारिश वा निर्देशन पालन वा कार्यान्वयन नगर्ने पदाधिकारी, व्यक्ति वा निकायको नाम कानून बमोजिम सार्वजनिक गरी मानव अधिकार उल्लंघनकर्ताको रूपमा अभिलेख राख्ने ।

(३) मानव अधिकार आयोगले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्दा वा कर्तव्य पालन गर्दा देहाय बमोजिमको अधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछ :-

(क) कुनै व्यक्तिलाई आयोग समक्ष उपस्थित गराई जानकारी वा बयान लिने वा बकपत्र गराउने, प्रमाण बुझ्ने, दशी प्रमाण दाखिला गर्न लगाउने सम्बन्धमा अदालतलाई भए सरहको अधिकार प्रयोग गर्ने,

(ख) मानव अधिकारको गम्भीर उल्लंघन हुन लागेको वा भइसकेको सूचना आयोगले कुनै किसिमबाट प्राप्त गरेमा कुनै व्यक्ति वा निजको आवास वा कार्यालयमा विना सूचना प्रवेश गर्ने, खानतलासी लिने तथा त्यसरी खानतलासी लिँदा मानव अधिकारको उल्लंघनसँग सम्बन्धित लिखत, प्रमाण वा सबुत कब्जामा लिने,

(ग) कुनै व्यक्तिको मानव अधिकार उल्लंघन भइरहेको कुरा जानकारी भई तत्काल कारबाही गर्नु पर्ने आवश्यक देखिएमा विना सूचना सरकारी कार्यालय वा अन्य ठाउँमा प्रवेश गर्ने र उद्धार गर्ने,

(घ) मानव अधिकारको उल्लंघनबाट पीडितलाई कानून बमोजिम क्षतिपूर्ति दिन आदेश दिने ।

(४) राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले आफ्नो काम, कर्तव्य र अधिकार मध्ये कुनै काम, कर्तव्य र अधिकार सो आयोगको अध्यक्ष, कुनै सदस्य वा नेपाल सरकारको कर्मचारीलाई तोकिएको शर्तको अधीनमा रही प्रयोग तथा पालन गर्ने गरी प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(५) राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तथा कार्यविधि संघीय कानून बमोजिम हुनेछ ।

(६) संविधानको धारा २४९ बमोजिमका संवैधानिक निकायले आफूले गरेको काम कारबाहीको वार्षिक प्रतिवेदन राष्ट्रपति समक्ष पेश गर्नेछ र राष्ट्रपतिले प्रधानमन्त्री मार्फत त्यस्तो प्रतिवेदन संघीय संसद समक्ष पेश गर्न लगाउने भन्ने व्यवस्था भए बमोजिम आयोगले आफ्नो वार्षिक प्रतिवेदन राष्ट्रपति समक्ष पेश गर्दछ ।

### ३. आयोगमा रहने कर्मचारी संख्या, दरबन्दी विवरण र कार्य विवरण :

हाल आयोगको १ केन्द्रीय कार्यालय, ५ वटा क्षेत्रीय कार्यालय, ४ वटा उपक्षेत्रीय कार्यालय र ३ वटा प्रस्तवित कार्यालयमा गरी जम्मा ३०९ जनाको दरबन्दी रहको छ । दरबन्दी विवरण तथा पदपूर्तिको अवस्था निम्न बमोजिम छ :

क्र.सं.	तह	पद	जम्मा दरबन्दी	पदपूर्ति संख्या
१	विशिष्ट श्रेणी	सचिव	१	१
२	प्रथम श्रेणी	निर्देशक	९	६
३	दोस्रो श्रेणी	उपनिर्देशक	२०	१६
४	तेस्रो श्रेणी	अधिकृत	१०७	७७

५	सहायक प्रथम	सहायक प्रथम	५८	३२
६	श्रेणी विहिन	सहायक कर्मचारी	११४	७६
जम्मा	३०९		२०८	

### आयोगको सांगठनिक संरचना :

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको सांगठनिक संरचना अनुसार आयोगको सबैभन्दा माथिल्लो निकाय ५ जना पदाधिकारी रहेको आयोग हो । जसमा १ अध्यक्ष र ४ सदस्य सहित ५ जना पदाधिकारीहरू रहन्छन् । आयोगमा १ जना सचिव रहने व्यवस्था छ । सचिव मातहतमा ४ वटा विभागहरू ५ वटा क्षेत्रीय कार्यालय र ६ वटा उपक्षेत्रीय कार्यालय (३ वटा प्रस्तावित समेत गरेर) छन् भने विभाग अन्तर्गत ९ वटा महाशाखा छन् । यसै गरी २२ वटा युनिट तथा डेस्कहरू रहेका छन् । आयोगका कार्यालयहरू रहेको स्थान तथा सांगठनिक संरचनाको चित्र विवरण अनुसूचिमा रहेको छ ।

### आयोगका विभागहरू :

१. कानून, अनुसन्धान र अनुगमन विभाग : यस अन्तर्गत कानून महाशाखा, अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि अनुगमन महाशाखा र अनुसन्धान महाशाखा गरी ३ वटा महाशाखाहरू छन् ।
२. समन्वय विभाग : यस विभाग अन्तर्गत अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध डेस्क, सूचना तथा प्रकाशन डेस्क, क्षेत्रीय समन्वय डेस्क, सूचना प्रविधि एकाइ, प्रतिवेदन लेखन एकाइ, अभिलेख तथा मानव अधिकार स्रोत केन्द्र रहेका छन् ।
३. प्रबर्द्धन, वकालत र सामूहिक अधिकार विभाग : यस विभाग अन्तर्गत प्रबर्द्धन तथा वकालत महाशाखा, लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण महाशाखा, सामूहिक अधिकार महाशाखा, वकालत र अभियान युनिट, मानव अधिकार शिक्षा तथा तालिम युनिट रहेका छन् ।
४. प्रशासन, अर्थ, नीति तथा योजना विभाग अन्तर्गत : नीति अनुसन्धान तथा योजना महाशाखा, प्रशासन महाशाखा, आर्थिक व्यवस्थापन महाशाखा रहेका छन् ।

### (अ) विभागले गर्ने कामहरू :

(क) कानून, अनुसन्धान र अनुगमन विभाग

आफू मातहतका महाशाखामार्फत यो विभागले निम्न कार्यहरू गर्दछ :

- क्षेत्रीय तथा उप-क्षेत्रीय कार्यलयबाट प्राप्त सूचनाको अनुगमन तथा विश्लेषण गर्ने,
- आयोगमा परेका उजुरी मामिलाको अनुसन्धान तथा छानविन,
- आयोगको सम-सामूहिक विषयमा छलफल तथा मस्यौदा सिफारिश,
- क्षेत्रीय तथा उप-क्षेत्रीय कार्यलयबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा नेपालको मानव अधिकारको अवस्थाको मासिक सारांश अभिलेख तयार गर्ने,

### (ख) समन्वय विभाग

आफू मातहतका महाशाखामार्फत यो विभागले निम्न कार्यहरू गर्दछ :

- आन्तरिक तथा बाह्य समन्वय कायम गर्ने ।
- क्षेत्रीय तथा उप-क्षेत्रीय कार्यलयका निर्णयहरू आयोगको केन्द्रीय कार्यलयमा सम्प्रेषण गराउने ।
- विभिन्न सरकारी मन्त्रालय र विभाग तथा अदालत र आयोग बिच सहजकर्ताको भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- दातृ निकायसँग समन्वय गर्ने ।
- आवश्यक सूचनात्मक पुस्तिका तथा अभिलेख प्रकाशन गर्ने ।

### (ग) प्रवर्द्धन, वकालत तथा सामूहिक अधिकार विभाग

आफू मातहतका महाशाखामार्फत यो विभागले निम्न कार्यहरू गर्दछ :

- आयोगमा परेका उजुरी र आवेदन बाहेकका अन्य विषयगत निर्णय र तत् सम्बन्धी काम कारवाही अगाडि बढाउने,
- यो विभाग कानून, अनुसन्धान र अनुगमन विभागको पूरक विभागको रूपमा रहेको
- आयोगले अनुगमन तथा उजुरी मार्फत प्राप्त सूचना उपर काम कारवाहीको लागि सल्लाह लिने र निर्देश गर्ने,

### (घ) प्रशासन, वित्त, निति तथा योजना विभाग

आफू मातहतका महाशाखामार्फत यो विभागले निम्न कार्यहरू गर्दछ :

- प्रशासकीय तथा व्यवस्थापकीय कार्य गर्ने ।
- कर्मचारीहरूको वृत्ति विकास सम्बन्धि योजनाको निर्माण ।
- कर्मचारीहरूको व्यक्तिगत अभिलेख कायम ।
- आर्थिक व्यवस्थापन सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्य गर्ने ।
- नीति तथा योजना निर्माण र कार्यन्वयनको अवस्था अनुगमन ।

### (आ) महाशाखाले सम्पादन गर्ने कार्यहरू

#### (क) कानून महाशाखाले गर्ने कार्यहरू

- कानून पुनरावलोकन ।
- मानवअधिकार सम्बन्धी महत्वपूर्ण निर्णय प्रकाशन
- आयोगलाई विपक्षी बनाइ दर्ता भएका मुद्दामा बहस पैरवी
- आवश्यक कानूनी मस्यौदा तयार
- कानूनी परामर्श
- आयोगले तोकेका कानून सम्बन्धी अन्य कार्यहरू

**(ख) अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि अनुगमन महाशाखाका कार्यहरू**

- अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि कार्यान्वयन अनुगमन
- मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना अनुगमन
- विश्वव्यापी आवधिक समीक्षा अनुगमन
- महासन्धि अनुमोदनको लागि सिफारिश
- राज्यले तयार गरेको State Report मा सुभाब
- मानव अधिकारको समग्र अवस्थाको अनुगमन

**(ग) अनुसन्धान महाशाखाले गर्ने कार्यहरू**

- मानव अधिकार उल्लंघन सम्बन्धी उजुरी ग्रहण
- मानव अधिकार उल्लंघनका घटनामा अनुसन्धान, अनुगमन
- अनुसन्धान सम्पन्न भैसकेको उजुरी निर्णयार्थ आयोगमा पेश (क्षेत्रीय कार्यालयबाट आएका समेत)
- फैसला लेखन
- आयोगबाट मानव अधिकार उल्लंघन सम्बन्धमा भएका निर्णयको पत्राचार, ताकेता
- उजुरी, कारवाहीसम्बन्धी अन्य कार्यहरू

**(घ) प्रवर्द्धन तथा वकालत महाशाखाले गर्ने कार्यहरू**

- मानव अधिकार शिक्षा (तालिम गोष्ठी, प्रशिक्षण, मानव अधिकार पाठ्यक्रम निर्माणका लागि पहल)
- मानव अधिकार चेतनामूलक कार्यक्रम
- मानव अधिकार वकालत
- मानव अधिकार सामग्री निर्माण तथा वितरण
- मानव अधिकार संस्थाहरूसँग समन्वय सहकार्य

**(ङ) लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण महाशाखाले गर्ने कार्यहरू**

- लैंगिक तथा सामाजिक विभेद हटाउन पहल गर्ने
- महिलाको मानव अधिकारको अवस्थाबारे बहस पैरवी
- राज्यका हरेक तहमा महिला तथा अन्य सीमान्तीकृतको सहभागितामा वृद्धि गर्न पहल
- महिला विरुद्ध हुने हिंसा तथा सीमान्तीकृतका मानव अधिकार हनका विरुद्ध कार्य
- महिला तथा सीमान्तीकृतका अधिकारको वकालत
- महिला र पछाडि पारिएका समुदायको न्यायमा पहुँच वृद्धि
- महिला तथा सामाजिक रूपमा पछाडि पारिएका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थासँग सहकार्य समन्वय

**(च) सामूहिक अधिकार महाशाखाका कार्यहरू**

- सामूहिक अधिकार (आदिवासी जनजाति, अल्पसंख्यक, जेष्ठ नागरिक, मानसिक स्वास्थ्य, लैंगिक

तथा यौनिक अल्पसंख्यक, HIV प्रभावित आदि) को प्रबर्द्धनका लागि गोष्ठी अन्तरक्रिया, छलफल, कार्यशाला, प्रशिक्षण

- सामूहिक अधिकारको अनुगमन गर्ने (अनुगमन महाशाखाको समन्वयमा)
- सामूहिक अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धनका लागि नीतिगत सिफारिश गर्न आवश्यक कार्यहरू गर्ने
- सामूहिक अधिकारको सुनिश्चितताको लागि कानून पुनरावलोकनको कार्य गर्ने

(कानून महाशाखाको समन्वयमा)

#### (छ) नीति अनुसन्धान तथा योजना महाशाखाका कार्यहरू

- रणनीतिक योजना निर्माण
- वार्षिक कार्यक्रम र योजना तयार
- कार्ययोजना कार्यान्वयन अनुगमन र मूल्यांकन
- चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन तयार
- प्रगति समीक्षा कार्यक्रम गर्ने
- कार्यक्रम र योजना सम्बन्धमा योजना आयोग र अर्थ मन्त्रालयसँग समन्वय
- आयोगको नितिगत व्यवस्था, समन्वय र सहजिकरण र आयोगको नीति तर्जुमा

#### (ज) प्रशासन महाशाखाले गर्ने कार्यहरू

- जनशक्ति व्यवस्थापन (कर्मचारी सरुवा, बढुवा, अवकाश, मनोनयनहरू, पदपूर्ति र स्वीकृति सम्बन्धि कार्य)
- कार्यालय व्यवस्थापन र सरसफाइ
- सार्वजनिक खरिद
- मर्मत संभार तथा रेखदेख (आयोग अन्तर्गत सम्पूर्ण निकायहरूको भौतिक साधनहरूको अनुगमन, निरिक्षण)
- सवारी व्यवस्थापन
- दर्ता, चलानी, चिठीपत्र
- कार्यालय व्यवस्थापन र सञ्चालनका दैनिक भैपरी आउने अन्य कामहरू

#### (झ) आर्थिक व्यवस्थापन महाशाखाले गर्ने कार्यहरू

- वार्षिक चालू बजेट निर्माण
- बजेट बाँडफाँड तथा अख्तियारी प्रदान
- आर्थिक कारोवारको लेखा राख्ने तथा आर्थिक प्रतिवेदन तयार
- लेखापरीक्षण (आन्तरिक तथा अन्तिम) र वेरुजु फछ्यौट
- दातृ संस्थाबाट आएका बजेटको छुट्टै हिसाब तथा आर्थिक प्रतिवेदन तयार



- आर्थिक अनुशासन कायम गर्ने,
- वित्तीय स्रोत तथा आयोगका निर्णय र कार्यहरूबाट पर्न जाने वित्तीय असरको अभिलेखन

**(ज) अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध डेस्कका कार्यहरू**

- अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध सम्बन्धी सम्पूर्ण काम
- APF, UN Agencies र मानव अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थासँग समन्वय
- कुटनैतिक नियोगसँगको समन्वय

**(ट) सूचना, तथा सञ्चार एकाइका कार्यहरू**

- आयोगका आवश्यक सूचनालाई सञ्चार माध्यम समक्ष पुऱ्याउने
- प्रेस विज्ञप्ति तयार गर्ने
- प्रेस नोट तयार गर्ने
- पत्रकार सम्मेलनको लागि तयारी गर्ने
- मानव अधिकारपत्र सम्पादन गर्ने
- मानव अधिकार सम्बन्धी समाचार अनुगमन

**(ठ) सूचना प्रविधि एकाइका कार्यहरू**

- सूचना प्रविधि सम्बन्धी Server System र कम्प्युटर मर्मत
- आयोगका Facebook, Twitter, Website Update गर्ने
- आयोगका कर्मचारीहरूको विद्ययुतीय हाजिरी तथा रेकर्ड राख्ने
- आयोगका प्रकाशनमा डिजाइन तथा लेआउटमा सहयोग गर्ने
- सूचना प्रविधि सम्बन्धी नीति, योजना निर्माण कार्यान्वयन गर्ने
- CMRS प्रणाली सञ्चालन सम्बन्धी कार्य

**(ड) प्रतिवेदन लेखन एकाइका कार्यहरू**

- आयोगको वार्षिक प्रतिवेदन तयार
- मानव अधिकार सम्बन्धी विषयगत प्रतिवेदनमा आवश्यक कार्य
- आयोगबाट प्रकाशन हुने अन्य प्रकाशन

**(ढ) मानव अधिकार स्रोत केन्द्र**

- मानव अधिकार स्रोत केन्द्र सञ्चालन
- आयोगका महत्वपूर्ण फाइलहरूको अभिलेखन

**(ण) क्षेत्रीय समन्वय डेस्क**

- केन्द्र र क्षेत्र बीच समन्वय
- क्षेत्रीय कार्यालयको मासिक प्रतिवेदन संकलन र विश्लेषण

- क्षेत्र र केन्द्र बीच कार्य सम्पादनमा सहजता ल्याउन सहयोग पुर्याउने

#### (त) बैठक समन्वय महाशाखा

- मानव अधिकार आयोगका सिफारिश कार्यान्वयनका लागि पहल गर्ने
- आयोग (सचिवालय क्षेत्रीय कार्यालय, महाशाखा) आन्तरिक र बाह्य समन्वय गर्ने
- आयोगको बैठकका प्रस्ताव तयार तथा माइज्युट तयार गर्न सचिवालयलाई सघाउने

#### (थ) मानव बेचबिखन तथा ओसार विरुद्ध राष्ट्रिय समाधीक्षकको कार्यालय

- मानव बेचबिखन सम्बन्धी अनुगमन
- मानव बेचबिखन सम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन तयार
- मानव बेचबिखन सम्बन्धी भएका समाचार तथा उजुरीबारे अनुसन्धान महाशाखासँग समन्वय
- मानव बेचबिखन सम्बन्धी तथ्यांक अध्यावधिक
- कानून महाशाखासँग समन्वय गरी मानव बेचबिखन सम्बन्धी कानून पुनरावलोकनको पहल

#### (द) सुरक्षा एकाई

- सुरक्षा सतर्कता सम्बन्धी काम
- सुरक्षा तालिम
- मानव अधिकार हनन र सुरक्षा स्थितिको Briefing
- CCTV को निरीक्षण रेखदेख
- सुरक्षा सम्बन्धी सल्लाह सुभावा
- सुरक्षा सम्बन्धी मासिक प्रतिवेदन तयार र वितरण
- सुरक्षाका अन्य कामहरू

#### ४. आयोगबाट प्रदान गरिने सेवा :

- मानव अधिकारको उल्लंघनका सम्बन्धमा उजुरी लिने, अनुसन्धान गर्ने, दोषीलाई कारवाही र पीडितलाई क्षतिपूर्तिका लागि सिफारिश गर्ने,
- मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्ने र अनुगमनबाट देखिएका तथ्यको आधारमा सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू बारे नेपाल सरकारलाई सिफारिश गर्ने,
- तालिम, गोष्ठी, अन्तरक्रियाका माध्यमबाट मानव अधिकार शिक्षा प्रबर्द्धन गर्ने,
- मानव अधिकार सम्बन्धी कानूनहरूको पुनरावलोकन गरी सुधारका लागि सरकारलाई सिफारिश गर्ने,
- नेपाल पक्ष भएका मानव अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सन्धिहरूको कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन गरी प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारलाई सिफारिश गर्ने,
- मानव अधिकार सम्बन्धी अन्य कार्यहरू गर्ने ।

५. आयोगका विभाग, महाशाखा, शाखा, एकाइ र प्रमुख जिम्मेवार अधिकारी

सि. नं.	विभाग महाशाखा, शाखा, एकाइ	प्रमुख जिम्मेवार अधिकारीको नाम	पद	कैफियत
१	कानून, अनुसन्धान र अनुगमन विभाग	मुरारीप्रसाद खरेल	निर्देशक	
२	प्रवर्द्धन, वकालत र सामूहिक अधिकार विभाग	डा. टीकाराम पोखरेल	निर्देशक	
३	प्रशासन, अर्थ, नीति तथा योजना विभाग	डा. टीकाराम पोखरेल	निर्देशक	
४	समन्वय विभाग	नवराज सापकोटा	निर्देशक	
५	अनुसन्धान महाशाखा	लोकनाथ वास्तोला	उप निर्देशक	
६	प्रवर्द्धन तथा वकालत महाशाखा	हरि ज्ञवाली	उपनिर्देशक	
७	नीति अनुसन्धान तथा योजना महाशाखा	सन्तोष आचार्य	उपनिर्देशक	
८	प्रशासन महाशाखा	घनश्याम भण्डारी	मानव अधिकार अधिकृत	
९	कानून महाशाखा	श्यामबाबु काफ्ले	उपनिर्देशक	
१०	अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि अनुगमन महाशाखा	बुद्धनारायण सहनी	उपनिर्देशक	
११	लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण महाशाखा	मञ्जु खतिवडा	उपनिर्देशक	
१२	सामूहिक अधिकार महाशाखा	स्वर्णीमा भण्डारी	उपनिर्देशक	
१३	आर्थिक व्यवस्थापन महाशाखा	जितेन्द्र कार्की	लेखा अधिकृत	
१४	वैठक समन्वय महाशाखा	मायादेवी शर्मा	उपनिर्देशक	
१५	प्रतिवेदन एकाइ	कैलाशकुमार शिवाकोटी	मानव अधिकार अधिकृत	
१६	क्षेत्रीय समन्वय एकाइ			
१७	मानव बेचबिखन विरुद्ध राष्ट्रिय समाधीक्षकको कार्यालय	यशोदा बज्जाडे	मानव अधिकार अधिकृत	
१८	सूचना प्रविधि एकाइ	रविता त्वाती	सूचना प्रविधि अधिकृत	
१९	सूचना तथा सञ्चार एकाइ	दुर्गा पोखरेल	मानव अधिकार अधिकृत	

२०	सुरक्षा एकाइ	बाबुकाजी के.सी.	सुरक्षा अधिकृत	
२१	अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध डेस्क			
२२	मानव अधिकार स्रोत केन्द्र	रेखा वास्तोला	मानव अधिकार अधिकृत	

#### ६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि :

- १० पेजसम्मको सूचना निशुल्क प्राप्त हुने र सोभन्दा माथि भएमा प्रति पेज रु. ५/- (पाँच) दस्तुर लाग्ने
- सूचनाको प्रकृति हेरी बढीमा १५ दिनसम्मको अवधि लाग्ने
- तोकिएको अवस्थामा बाहेक आयोगका अन्य सेवामा सामान्यतया: छुट्टै दस्तुर नलाग्ने
- आयोगका प्रकाशनहरू निःशुल्क वितरण हुने
- सूचना बाहेक अन्य प्रकृतिका सेवा प्राप्त गर्ने अवधि कामको प्रकृतिअनुसार फरक फरक हुने
- पीडित पक्षको स्वीकृति/सहमति विना पीडितसँग सम्बन्धित कागजात, सूचना उपलब्ध गराउन नसकिने ।

#### ७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी :

- आयोगमा परेका उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धानपश्चात् आयोगबाट निर्णय हुने,
- नेपाल सरकारलाई गरिने सिफारिसहरूमा आयोगले निर्णय गर्ने,
- सामान्यतः नीतिगत विषयमा आयोगबाट र प्रशासनिक तथा आर्थिक विषयहरूमा सचिवबाट निर्णय हुने,
- अन्यमा कामको प्रकृति अनुसार निर्णय प्रक्रिया फरक फरक हुने,
- निर्णय गर्ने अधिकारी पनि कार्य प्रकृतिअनुसार फरक फरक हुने

#### ८. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी :

- नीतिगत तहमा आयोगका अध्यक्ष श्री अनूप राज शर्मा
- प्रशासनिक तहमा आयोगका सचिव श्री वेदप्रसाद भट्टराई

#### ९. सम्पादन गरेको कामको विवरण : (२०७६ वैशाख देखि असार मसान्त सम्म)

##### ९.१. अनुसन्धानसम्बन्धी विवरण

- प्रदेश कार्यालयबाट निर्णयका लागि पठाइएका फाइलहरू आयोगमा पेश गरी निर्णय गराइएको र निर्णय भईसकेका केही फाइलहरूमा फैसला लेखन कार्य गरिएको । निर्णय भईसकेका पुराना फाइलहरूमा पञ्जीका तयार गरी अभिलेखालयमा बुझाइएको ।

- प्रदेश तथा प्रदेश शाखा कार्यालयबाट निर्णयका लागि पठाइएको फाइलहरु जिम्मा लिई आयोगमा पेश गर्नको लागि अध्ययन गरी एकल निर्णयको गरिएको । साथै निर्णय हुन बाँकी फाइलहरुमा आवश्यकतानुसार टिप्पणी, टिपोट र पंजिका तयार गरिएको ।
- आयोगबाट निर्णय भएका उजूरी फाइलहरुको सम्बन्धमा **Hard Copy and Soft Copy Minute** तयार गर्ने काम गरिएको ।
- आयोगबाट फैसला भएका उजूरीहरुमा सिफारिस कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धीत मन्त्रालयमा पत्राचार तथा अगाडी भएका सिफारिश सम्बन्धमा ताकेता गरिएको । फाइलहरुमा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धीत निकायमा पत्राचर गरिएको ।
- आयोगमा रहेको उजूरी उपर १ वटा अनुगमन र २ वटा अनुसन्धान गरिएको ।
- यस अवधिमा उजूरी दर्ता नभएको साथै अन्य उजूरीहरु ग्रहण गरी आवश्यक कारवाहीको लागि प्रदेश कार्यालय सानेपामा तथा सम्बन्धित प्रदेश र शाखा कार्यालयमा पठाइएको साथै पीडितहरुलाई परामर्श दिइएको ।
- आयोगका कार्यालयमा क्षेत्राधिकार भन्दा बाहिरको उजूरी लिई आउने पीडित तथा प्रभावितहरुलाई मनोविमर्श प्रदान गरी सम्बन्धीत निकायमा जानकारी लागि रिफर गरिएको ।
- आयोगबाट तथा विभिन्न संघ संस्थाहरुले आयोजना गरिएको कार्यक्रममा आयोगको प्रतिनिधिको रूपमा ६ वटा सहभागी जनाइएको ।
- मिति २०७६ वैशाख देखि असार मसान्तसम्ममा आयोगबाट भएको निर्णय, सिफारिस, तामेली र खारेजी सम्बन्धी विवरण :-

संख्या : थानमा

महिना	सिफारिस		तामेली	खारेज	जम्मा फछ्यौट	पुन पेश गर्ने	जम्मा निर्णय
	नीतिगत	उजूरीगत					
२०७६ वैशाख	५	३३	९१	१०	१३९	१०	१४९
२०७६ जेठ	१	१४	१०७	४	१२६	४	१३०
२०७६ असार	३	९	२६	१	३९	६	४५
जम्मा निर्णय :	९	५६	२२४	१५	३०४	२०	३२४

## ९.२. प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरु

- मानव अधिकार सम्बन्धी विषयहरु हेर्ने पत्रकारहरुलाई काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको धुलिखेलमा मानव अधिकार र पत्रकारिता सम्बन्धी तालिम प्रदान ।
- काठमाण्डौ जिल्लाको नार्गाजुन नगरपालिका क्षेत्रका स्थानीय महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई मानव अधिकार र स्वास्थ्य विषयक तालिम प्रदान ।
- बाँके जिल्लाको कोहलपुरमा वादी समुदायलाई लक्षित गरि घर घरमा मानव अधिकार प्रवर्द्धनका लागि मानव अधिकार सम्बन्धी तालिम सम्पन्न ।
- बाँके जिल्लाको नेपालगञ्ज क्षेत्रका नागरिक समाज, पत्रकार, विद्यार्थी तथा अन्य सरोकारवालाहरुलाई मानव अधिकार सम्बन्धी अभिमुखीकरण सम्पन्न ।
- पाल्पा जिल्लाका चार वटा स्थानीय तहका न्यायीक समितिका पदाधिकारीहरुलाई विवाद समाधानमा स्थानीय न्यायीक समितिको भूमिका विषयक अभिमुखीकरण सम्पन्न ।
- विद्यालय शिक्षामा मानव अधिकारका सवालहरु समेटने र पठन पाठन गराउने विषयमा प्रकाशन गर्न लागिएको शिक्षक स्रोत पुस्तिकाका सम्बन्धमा आयोगको सभाहलमा परामर्शदाताहरु संग छलफल ।
- सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको प्रमुख आतिथ्यता र नेपाल सरकारका मन्त्रीज्यूहरु, सचिवज्यूहरु, संवैधानिक निकायका पदाधिकारी तथा मानव अधिकारकर्मीहरुको उपस्थितीमा आयोगको १९ औं स्थापना दिवस सम्बन्धी औपचारिक कार्यक्रम आयोगको प्राङ्गणमा सम्पन्न ।

## ९.३. अन्तर्राष्ट्रिय सन्धी अनुगमन महाशाखाबाट भएका कार्यहरु

- मिति २०७६/२/१२ गते थानकोटमा कुकर बम विष्फोटमा परी गम्भीर घाइते भएका महेन्द्र तामाङको स्वास्थ्य अवस्था तथा निजलाई अस्पताल प्रहरीद्वारा गरिएको निगरानीको सम्बन्धमा २०७६/३/६ गते मानव अधिकार अधिकृत तारादेवी वाग्ले र मानव अधिकार अधिकृत रुपाश्री निरौलाद्वारा अनुगमन गरिएको ।
- निलम्बित सांसद रेशम चौधरी वीर अस्पतालमा उपचारार्थ रहदा नेल लगाइएको विषयमा निर्देशक मुरारी प्रसाद खरेल/नवराज सापकोटा उपनिर्देशक बुद्ध नारायण साहनीद्वारा २०७६/३/७ गते अनुगमन गरिएको ।
- आर्यन तामाङ भन्ने मजदुरलाई लक्ष्य इन्टरप्राइजेजको सञ्चालक र प्रहरी वृत बालाजुको डीएसपी बालनरसिंह रानाले अपहरण गरेको तथा ज्यान मार्ने धम्की दिएको भनी परेको उजुरीमा द्रुत अनुगमन टोलीमा मानव अधिकार अधिकृत लक्ष्मी पौडेल र सहायक प्रथम माया गैरे २०७६/३/२० गते खटिइ गएको ।

- चौथो मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन अवस्था र पाचौं राष्ट्रिय कार्ययोजना निर्माण प्रक्रिया एवं प्रगति सम्बन्धमा नेपाल सरकार तथा सरोकारवालाहरू बीच छलफल कार्यक्रम
- सिजपसँगको समन्वयमा विश्वव्यापी आवधिक समिक्षाको दोस्रो समिक्षाबाट बाल अधिकार क्षेत्रमा भएका सिफारिसहरूको कार्यान्वयन अवस्था र तेस्रो प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धी दुईदिने ( असार २५ र २६) कार्यशाला सम्पन्न
- UPR सिफारिसको कार्यान्वयन अवस्था पुनरावलोकन सम्बन्धि आवश्यक अध्ययन गरिरहेको
- मासिक मानव अधिकार अवस्था अनुगमन प्रतिवेदनको तयार गर्ने ।
- media monitoring संचार माध्यममा आएका समाचारहरूको फलोअप ।
- आयोग र युएनडीपीको संयुक्त आयोजनामा भएको मानव अधिकार र दिगो विकास सम्बन्धि एकदिने अभिमुखीकरण सम्बन्धी कार्यक्रममा महाशाखाका सबै भाग लिएको ।
- वर्तमान आयोगको कार्य अवधिको उपलब्धी र चुनौतीहरूको सम्बन्धमा विस्तृत अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्य भैरहेको ।
- सामूहिक महाशाखाको समन्वयमा दैलेख र अछाम जिल्लामा आप्रवासी कामदार र तिनका परिवारहरूको न्यायमा पहुँच विषयमा अनुगमन एवं सर्वेक्षण ।
- UPR का लागि गैर सरकारी संस्था इन्सेकको आयोजनामा अल्फा हाउसमा UPR सम्बन्धी कार्यक्रममा सहभागिता ।

#### ९.४. लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी कार्यहरू

- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको आयोजना र नील हिरा समाजको समन्वयमा “यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकको मानव अधिकार समस्या, चुनौति र समाधान” विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम मिति २०७६/१/१० गते काठमाण्डौमा सम्पन्न गरिएको ।
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको आयोजना र नेपाल प्रहरीको समन्वयमा “महिला हिंसा न्यूनिकरणमा नेपाल प्रहरीको जवाफदेहिता विषयक राष्ट्रिय अभियान कार्यक्रम” गण्डकी प्रदेशको पोखरामा मिति ०७६/१/२० गते, प्रदेश नं ५ को बुटवलमा मिति २०७६/१/२४ गते, प्रदेश नं १ को बिराटनगरमा मिति २०७६/१/२७ गते, कर्णाली प्रदेशको सुर्खेतमा मिति २०७६/२/०८ गते सम्पन्न गरिएको ।
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको आयोजनामा “यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरूको मानव अधिकार विषयक अन्तरक्रिया” कार्यक्रम प्रदेश नं. ५ को बुटवलमा मिति २०७६/२/२० गते, प्रदेश नं. १ को बिराटनगरमा मिति २०७६/३/ १० गते, गण्डकी प्रदेशको पोखरामा मिति २०७६/३/१४ गते सम्पन्न गरिएको ।

## ९.५. सामूहिक अधिकार सम्बन्धी कार्यहरू

### ९.५.१ उपभोक्ता, खाद्य र आदीवासी जनजाति अधिकार अन्तर्गत भएका कार्यहरू ।

- उपभोक्ता मानव अधिकारको अवस्था सम्बन्धी प्रदेश नं. २ स्तरीय कार्यशालाको तयारीका क्रममा विभिन्न चरणमा तयारी बैठक र पत्राचार गरिएको ।
- बैशाख ३ र ४ गते उपभोक्ता मानव अधिकारको अवस्था सम्बन्धी प्रदेश नं. २ स्तरीय कार्यशाला
- विपद् जोखिम न्यूनिकरण र मानव अधिकार सम्बन्धी कार्यक्रम सम्पन्न गरेको । सम्पन्न ।
- उपभोक्ता मानव अधिकारको अवस्था सम्बन्धमा जनकपुरमा नमुना अनुगमन सम्पन्न ।
- उपभोक्ता मानव अधिकार सम्बन्धी प्रदेश नं. ५ स्तरीय कार्यशाला नेपालगञ्जमा गर्ने सम्बन्धमा तयारी छलफल र पत्राचार गरेको ।
- जेठ ५ गते नेपालगञ्जमा नेपाल भारत सिमानाकामा क्वारेण्टाइन जाँचको अवस्थाको अनुगमन गरेको । जेठ ६ गते उपभोक्ता मानव अधिकार सम्बन्धी प्रदेश नं. ५ स्तरीय कार्यशाला नेपालगञ्जमा सम्पन्न गरेको ।
- उपभोक्ता अधिकार सम्बन्धमा कानून व्यवसायीहरूसँग छलफल गरेको ।
- उपभोक्ता अधिकार र खाद्य अधिकार विषयमा गैर आर्थिक योजना निर्माण गरेको ।
- खाद्य अधिकार सम्बन्धी नियमावलीको तर्जुमा सम्बन्धमा एफ. ए. ओ., डब्लु. एफ. पि, फियान नेपालका प्रतिनिधीहरूसँग आयोगमा बैठक बसेको ।
- आदीवासी जनजातीका अधिकारहरू हाल लागु भएका कानून र तर्जुमा भईरहेका कानूनमा समावेश गराउने लगायतका कार्य गर्ने सम्बन्धमा आदिवासी जनजाती उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठानका उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा गठित समितिमा सचिव ज्यूको निर्देशन बमोजिम आमन्त्रित सदस्य रुपमा सहभागी भएको ।

### ९.६. कानूनसम्बन्धी कार्यहरू

- गण्डकी प्रदेशले बनाएको कानूनहरूको प्रारम्भिक समीक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम गरेको ।
- महाशाखाबाट प्रकाशित महत्वपूर्ण निर्णयहरूको समीक्षा कार्यक्रम सम्बन्धी विज्ञसँग छलफल ।



- मानव अधिकारसम्बन्धी कानून र अदालती अभ्यास विषयक छलफल कार्यक्रमको प्रतिवेदन तयार गरेको ।
- तेस्रो त्रैमासिक कार्यसम्पादन प्रतिवेदन तयार गरेको ।
- कपिलवस्तु जिल्लाका स्थानीय निकायका न्यायिक समितिका पदाधिकारीलाई मानव अधिकार सम्बन्धी प्रशिक्षण प्रदान गरेको ।
- मानसिक स्वस्थको समस्या भोगेका वा मानसिक/मनोसामाजिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको राजनीतिक जीवनमा सहभागिता सम्बन्धमा तयार कोशिस नामक संस्थाले गरेको अध्ययन प्रतिवेदनको सम्पादन गरेको
- आयोगको ५ नम्बर प्रदेश शाखा कार्यालय नेपालगञ्जबाट आएको कानूनी राय तयार गरेको ।
- मानव अधिकार, कानूनी शासन र न्यायिक निर्णयको सम्मान गर्न आग्रह, विषयको प्रेस नोट तयार गरेको ।
- गण्डकी प्रदेश सभाले निर्माण गरेको कानूनहरूको मानव अधिकार दृष्टिकोणबाट समीक्षा गरेको ।
- आयोगले गरेको महत्वपूर्ण निर्णयको समीक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम गरेको ।
- रा.मा.अ.आ. विरुद्ध भिम कुमार राई, विरेन्द्र थपलिया, राम कुमार राई, विनिता कार्की समेत, खगेन्द्रराज जोशी पेशी, भुवन नाथ, कोष राज, अजित कुमार ठाकुरको पेशी तारिख लिएको ।

#### ९.७. प्रशासनिक कार्यहरू

- पदाधिकारीज्यूहरूको वैदेशिक भ्रमण सम्बन्धी विभिन्न कामहरू गरेको ।
- कर्मचारीहरूको वैदेशिक भ्रमण सम्बन्धी आवश्यक कार्यहरू गरेको ।
- आन्तरिक तथा अन्तर्राष्ट्रिय हवाई टिकटको व्यवस्थापन ।
- इलेक्ट्रिक सामानहरू खरिद गरेको ।
- ३ वटा सवारी साधनहरू खरिद गरेको ।
- आयोगको सभाहलमा हुने र बाहिर हुने कार्यक्रमको व्यवस्थापन गर्ने गरेको ।
- विभिन्न तालिम कार्यक्रमको लागि मनोनयन गरी पत्राचार गर्ने गरेको ।
- कर्मचारीहरूको हाजिरी तथा विदाको रेकर्डहरू राख्ने कार्य गरेको ।
- विभिन्न मर्मत सम्बन्धी कामहरू गरेको ।
- विभिन्न छुपाई सम्बन्धी कार्य गरेको ।
- खरिद सम्बन्धी कार्य गरेको ।
- श्रेणीविहीन कर्मचारीहरूको पदपूर्ति सम्बन्धमा विज्ञापन गरी फर्महरू संकलन गर्ने कार्य गरेको ।

#### ९.८. सूचना प्रविधि सम्बन्धी कार्यहरू

- ल्यापटप, स्क्यानर, यू.पि.एस. र प्रिन्टर खरिदका लागि खरिद समिति तथा मुल्यांकन समितिमा रहि आवश्यक कार्य गरेको ।

- आयोगका लागि गाडी खरिद गर्न खरिद समिति तथा मुल्यांकन समितिमा रहि आवश्यक कार्य गरेको ।
- आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को लागि न्यातापोलसँग करार नविकरणको लागि आवश्यक कार्य गरेको ।
- SSL Certification खरिदको लागि आवश्यक कार्य गरेको ।
- आप्रवासी कामदार सम्बन्धी अर्न्तर्ष्ट्रिय सम्मेलनको लागि webpage design गरेको ।
- सूचना प्रविधि तथा वेवसाइट इकाइबाट गरिने नियमित कार्यहरुमा आयोयमा भएका कम्प्युटर, नेटवर्क, सरभर तथा अन्य विघुतिय उपकरणहरुको परिक्षण, व्याकअप, समस्याहरुको समाधान ।
- आयोगको कार्यक्रमहरुमा फोटो तथा भिडीयो खिच्ने, आयोगको प्रकाशन, प्रेस विज्ञप्ति/नोट, सूचना, अपिल, रेडियो कार्यक्रम तथा महत्वपूर्ण कार्यक्रमका फोटोहरु नियमित रूपमा आयोगको वेवसाइट, फेसबुक तथा टुईटरमा अपडेट गर्ने गरेको ।
- विदाको फाराम तथा विदा रेकर्ड हेरी सिफारिस भएका विदाको रेकर्ड राख्ने कार्य गरेको ।

### ९.९. बैठक समन्वय महाशाखा

माननीय अध्यक्षज्यूको महत्वपूर्ण भेटघाट तथा विभिन्न कार्यक्रमको अध्यक्षता तथा उपस्थितिहरु देहाय बमोजिम रहेको छ ।

- मिति २०७६।०१।०७ गते परराष्ट्र मन्त्रालय र फ्रान्स राजदुतावासको संयोजकत्वमा भद्रकालीको नेपाल आर्मीको अडिटोरियम हलमा आयोजित “फ्रान्स र नेपालको द्विपक्षीय सम्बन्ध विस्तार भएको ७०औं वार्षिकोत्सव कार्यक्रममा आयोगका माननीय अध्यक्षज्यूको उपस्थिति रहेको थियो ।
- मिति २०७६।१।७ गतेदेखि ९ गते सम्म आयोजित सञ्चार र मानव अधिकार सम्बन्धी तालीमको उद्घाटन समारोह माननीय अध्यक्षज्यूको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको । उक्त उद्घाटन कार्यक्रममा आयोगका माननीय सदस्यहरुको समेत उपस्थिति रहेको ।
- मिति २०७६।०१।१७ गते कानून न्याय तथा मानव अधिकार समितिको निमन्त्रणामा आयोगका पदाधिकारीहरु समितिमा उपस्थित भई समसामयिक मानव अधिकारको विषयमा छलफल कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो । प्रस्तुत कार्यक्रममा आयोगका पदाधिकारीहरुले राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऐन २०६८ लाई संशोधन गर्न बनेको प्रस्तावित विधेयकउपर र अन्य समसामयिक विषयमा आ-आफ्नो धारणा व्यक्त गर्नुभएको थियो । प्रस्तुत कार्यक्रममा कानून मन्त्री भानुभक्त ढकाल तथा कानून न्याय तथा मानव अधिकार समितिका सभापति कृष्ण भक्त पोखरेलज्यू लगायत अन्य समितिका सांसदहरुको उपस्थिति रहेको थियो ।
- मानव अधिकारको समसामयिक विषयहरुमा आयोगका माननीय अध्यक्षज्यूको इमेज च्यानल, रेडियो, टेलिभिजन तथा पत्रपत्रिकाहरूसँग अर्न्तवार्ता सम्पन्न भएको ।
- मिति २०७६।०२।१६ गते महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयको आयोजनामा राष्ट्रिय सभाहलमा आयोजना गरिएको नारी दिवसको उपलक्ष्यमा प्रधानमन्त्री के.पी.शर्मा ओलीको प्रमुख आतिथ्यमा सम्पन्न भएको कार्यक्रममा आयोगका माननीय अध्यक्षज्यूको उपस्थिति रहको ।

- मिति २०७६।०२।२२-२३ गतेसम्म आयोगको कानून महाशाखाद्वारा पोखरामा आयोजित गण्डकी प्रदेश सभाबाट निर्माण भएका कानूनहरू र मानव अधिकार विषयक छलफल कार्यक्रम आयोगका माननीय अध्यक्षको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको ।
- मिति २०७६।०२।२६-३१ गते यु.एन.डी.पी. Regional Hub Bangkok द्वारा थाइल्याण्डको बैंककमा आयोजित Responsible Business and Human Rights सम्मेलनमा आयोगका माननीय अध्यक्षज्यू नेतृत्वको टोलीको उपस्थिति रहेको ।
- मिति २०७६।०३।०३ गते द्वन्द्वपीडित साभा चौतारीका एकराज भण्डारीद्वारा राष्ट्रिय प्रज्ञा प्रतिष्ठानमा आयोजित “शान्ति प्रकृया र अहिलेको राजनीतिक परिस्थिति” विषयक कार्यक्रममा आयोगका माननीय अध्यक्षज्यू प्रमुख अतिथिको रूपमा उपस्थित भई मन्तव्य राख्नुभएको ।
- मिति २०७६।०३।०९ गते आयोगको बैठक समन्वय महाशाखाले आयोजना गरेको आम-सञ्चार क्षेत्रका प्रधान-सम्पादकहरू तथा सञ्चारकर्मीहरूसँग समसामयिक मानव अधिकारका विषयमा गरेको छलफल कार्यक्रममा आयोगका माननीय अध्यक्षज्यू उपस्थित रहनुभई मन्तव्य राख्नुभएको ।
- मिति २०७६।०३।१९ गते FWLD द्वारा नेपाल कला परिषद, बबरमहलमा आयोजना गरिएको द्वन्द्वपीडितहरूको सम्बन्धमा गरिएको फोटो प्रदर्शनी र राष्ट्रिय स्तरको वकालत कार्यक्रममा आयोगका माननीय अध्यक्षज्यू प्रमुख अतिथिको रूपमा उपस्थित भई मन्तव्य राख्नुभएको ।
- मिति २०७६।०३।२७ गते Constitution Watch Group द्वारा होटल हिमालयमा आयोजित राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको स्वतन्त्रता र स्वायत्तता विषयक कार्यक्रममा आयोगका माननीय अध्यक्षज्यू उपस्थित भई मन्तव्य राख्नुभएको । उक्त कार्यक्रममा आयोगका माननीय सदस्यहरू, सचिव लगायत केही कर्मचारीहरूको समेत उपस्थिति रहेको थियो ।

### बजेट खर्च भएको कार्यक्रम

- मिति २०७६/०३/०९ गते आयोगको बैठक समन्वय महाशाखाले आयोजना गरेको आम-सञ्चार क्षेत्रका प्रधान-सम्पादकहरू तथा सञ्चारकर्मीहरूसँग समसामयिक मानव अधिकारका विषयमा गरेको छलफल कार्यक्रममा आयोगका माननीय अध्यक्षज्यूको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको । कार्यक्रममा सञ्चारकर्मीको तर्फबाट वरिष्ठ पत्रकार युवराज घिमिरेले प्रस्तुती दिनुभएको थियो भने आयोगको तर्फबाट नि. सचिव मुरारिप्रसाद खरेलले प्रस्तुतीकरण दिनुभएको थियो । कार्यक्रममा राष्ट्रियस्तरका आमसञ्चारविज्ञहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

### ९.१०. प्रेस विज्ञप्ति/नोट

१	कार्य विभाजन सम्बन्धमा प्रकाशित समाचारको खण्डन	प्रेस नोट २०७५ माघ ७	
---	--	-------------------------	--

२	डा. गोविन्द के. सी. को जीवन रक्षा गर्न आग्रह	प्रेस विज्ञप्ति २०७५ माघ ८	नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार
३	निर्मला पन्तको हत्याको घटना सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई आयोगको सिफारिश तथा निर्देशन	प्रेस नोट २०७५ माघ १३	बाल अधिकार न्यायिक अधिकार
४	जेरियाट्रिक विज्ञ समूह गठन	प्रेस विज्ञप्ति २०७५ माघ २०	जेष्ठ नागरिकको अधिकार
५	देशमा हालै भएका विष्फोट तथा आगजनीका घटनाहरुप्रति आयोगको चिन्ता	प्रेस विज्ञप्ति २०७५ फागुन १३	नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार
६	मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय संस्थाहरुको वार्षिक बैठक जेनेभामा	प्रेस नोट २०७५ फागुन १९	
७	आम-उपभोक्ताको मानव अधिकार सुनिश्चित गर ।	प्रेस विज्ञप्ति २०७५ चैत १	उपभोक्ताको अधिकार
८	डाउन सिन्ड्रोम अवस्थाका व्यक्तिहरुको मानव अधिकार संरक्षण सम्बन्धमा छलफल	प्रेस नोट २०७५ चैत ४	अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार
९	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका पदाधिकारी तथा संवैधानिक आयोगका नवनियुक्त अध्यक्षहरुबीच छलफल	प्रेस नोट २०७५ चैत ११	
१०	नागरिकको आधारभूत मानव अधिकारको सम्मान र संरक्षण गर । नेपाल बन्दको कार्यक्रम फिर्ता लिन नेकपालाई आयोगको आग्रह ।	प्रेस नोट २०७५ चैत १३	नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार/आर्थिक, सामाजिक तथा राजनीतिक अधिकार

११	अपाङ्गमैत्री भौतिक संरचना निर्माणमा संवेदनशील बन ।	प्रेस विज्ञप्ति २०७५ चैत १५	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको मानव अधिकार
१२	राहत, उद्धार र उपचारका लागि आयोगको विशेष अपील ।	प्रेस विज्ञप्ति २०७५ चैत १८	
१३	मानव अधिकारकर्मी तेजश्री थापाको निधनप्रति आयोगद्वारा दुःख व्यक्त	प्रेस नोट २०७५ चैत २१	
१४	राज्यबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधामा आम नागरिकको पहुँच सुनिश्चित गर । जातीय तथा लैङ्गिक विभेदको अन्त्यका लागि संवेदनशील बन ।	प्रेस विज्ञप्ति २०७५ चैत २५	आर्थिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक अधिकार
१५	आम नागरिकको स्वास्थ्यको अधिकारप्रति संवेदनशील बन । स्वास्थ्य सेवा तत्काल सुचारु गर ।	प्रेस विज्ञप्ति २०७५ चैत २६	स्वास्थ्यको अधिकार
१६	आयोगद्वारा जेरियाट्रिक विज्ञहरुसँग छलफल	प्रेस नोट २०७५ चैत २७	जेष्ठ नागरिकको अधिकार

१. सुचनामुलक सामग्री तथा कार्यक्रम तालिका प्रकाशन गरिएको ।

२. आयोगबाट आयोजना गरिएका विभिन्न ३ वटा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरुमा सञ्चारकर्मीहरुलाई आमन्त्रण गरिएको ।

४. आयोग एवं अन्य सरोकारवाला निकायबाट आयोजना गरिएका विभिन्न १२ वटा कार्यक्रम, छलफल तथा बैठकहरुमा सञ्चार शाखाको सहभागिता रहेको ।

### ९.११ मानव बेचबिखन विरुद्धका कार्यहरु

- प्रहरी कार्यालयमा मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार नियन्त्रणका सम्बन्धमा विवरण तथा जानकारी उपलब्ध गराइदिनु हुन जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा पत्राचार गर्ने कार्य गरियो ।
- मानव बेचबिखन विरुद्धको विवरण संकलनको सम्बन्धमा विभिन्न जिल्लाप्रहरी कार्यालयबाट आएको तथ्यांक संकलन तथा अभिलेख राख्ने कार्य ।

- नेपाल सरकारद्वारा संचालित मानव बेचबिखनमा परेका पीडितहरु बस्ने दीर्घकालीन सुधार आवासगृह मंगला साहना आवास गृहको भौतिक संरचना र पीडितहरुको अवस्थाबारेमा अनुगमन गरेको ।
- मानव बेचबिखनमा परी उद्धार भई प्रवासी नेपाली समन्वय समिति र **ABC Nepal** को सुरक्षित उद्धार आवास गृहको अनुगमन र सेल्टर होमका प्रतिनिधिहरूसँग र पीडितहरूसँग अनुगमन छलफल तथा अवस्थाको बारेमा जानकारी लिने कार्य गरेको ।
- मानव बेचबिखनमा परी उद्धार भई शक्ति समूह संस्थाको सुरक्षित उद्धार शक्ति आवास गृहको अनुगमन र उक्त सेल्टर होमका प्रतिनिधिहरूसँग र पीडितहरूसँग अनुगमन छलफल तथा अवस्थाको बारेमा जानकारी लिने कार्य गरेको ।
- गतदुई वर्ष (२०१७) देखि भारत राजस्थानको जयपुर स्थित राज्य महिला सदन सुधार आवास गृहमा बस्दै आएका सुनसरी जिल्ला दुहवी नगरपालिका १२ घर भएकी बालिका र रुपन्देही घर भएकी एक बालिकालाई **NHRC** को समन्वयमा र शक्ति समूहको सहकार्यमा उद्धार गरी परिवारसँग पुर्नमिलन गराइएको ।
- हराइरहेका २० जना बालबालिकाहरुको उद्धारका लागि सम्बन्धित सरकारी निकायहरुलाई समन्वयको लागि पत्राचार तथा फोन सम्पर्क, इमेल गरेको ।
- मानव बेचबिखन विरुद्धको राष्ट्रिय प्रतिवेदन २०१९ को लेखन कार्यका लागि सरोकारवाला संस्थाहरूसँगको छलफल कार्यक्रमको खर्च तथा प्रतिवेदन लेखनका परामर्शदाता लाई सेवा शुल्क बापत खर्च फछ्यौट भइसकेको ।
- वैदेशिक रोजगारीमा गएका व्यक्तिहरुको परिवारले भोग्नु परेको सामाजिक मूल्य (**आर्थिक हिंसा, पारिवारिक हिंसा, सामाजिक लाञ्छना, घरायसी कार्यबोझ**) र अनौपचारिक क्षेत्र विषेश गरी मनोरञ्जन तथा सत्कार सेवामा कार्यरत महिला तथा बालबालिकाहरुको अवस्था अध्ययन प्रतिवेदन प्रकाशन तथा बजेट फछ्यौट भइसकेको ।
- मानव बेचबिखन विरुद्धका विभिन्न कार्यक्रम लगायत आयोगबाट भएका ११ वटा कार्यक्रममा सहभागी भएको ।
- **The Regional Conference on "Combating Trafficking Reparation of Victims of Trafficking"** कार्यक्रममा बंगलादेशमा **Key note Speaker** को रुपमा सहभागी भएको ।

#### **मानवअधिकार आयोग र अन्य संस्थाको सहकार्यमा सम्पन्न भएका कार्यक्रमहरु :-**

- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग र गैर सरकारी संस्था स्वतन्त्रता अभियानको सहकार्यमा आयोजना भएको राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको उजुरी ग्रहण गर्ने प्रक्रिया सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न गरेको ।
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग र छोरी गैर सरकारी संस्थाको सहकार्यमा **Interaction with right holders of Adult Entertainment Sector for Trafficking in person's report** कार्यक्रम सम्पन्न गरेको ।

# १०. खर्चको फाँटवारी

CGAS

https://cgas.fcgo.gov.np/cgasold/#/malepa13

## राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, ललितपुर बैशाख महिनाको खर्चको फाँटवारी

म. ले. प. फा. नं. १३

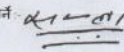
आर्थिक वर्ष: २०७५/७६

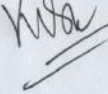
बजेट उपशीर्षक: २१४०११३ / राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग

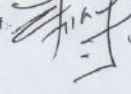
चालु खर्च

बैशाख महिनाको खर्च	बैशाख महिना सम्मको निकास	खर्च संकेत नं	खर्च शिर्षक	अन्तिम बजेट	बैशाख महिना सम्मको खर्च	बाँकी	
						वजेट	निकास
३,३१०,४४४.४४		२११११	तलव	४९,२८०,०००.००	३२,८२४,६२७.७७	१६,४५५,३७२.२३	-३२,८२४,६२७.७७
२१६,०००.००		२१११३	महंगी भत्ता	३,२८९,०००.००	२,०१६,६६६.६५	१,२६४,३३३.३५	-२,०१६,६६६.६५
१३९,५००.००		२१११९	अन्य भत्ता	२९०,०००.००	२८०,५००.००	९,५००.००	-२८०,५००.००
१०,०००.००		२११२१	पोसाक	१,३५०,०००.००	१,०७०,०००.००	२८०,०००.००	-१,०७०,०००.००
८३,६८८.७९		२२१११	पानी तथा बिजली	१,०२९,०००.००	९०१,८७६.५४	१२७,१२३.४६	९०१,८७६.५४
९३,२७१.२८		२२११२	संचालन महसुल	१,४३०,०००.००	८५९,६०४.५९	८७०,३९५.४१	-८५९,६०४.५९
		२२१२१	घर भाडा	७९९,०००.००		७९९,०००.००	
५९७,४८०.९९		२२२११	इन्धन	३,५५८,०००.००	३,०१९,६६३.७९	५३८,३३६.२१	-३,०१९,६६३.७९
३९९,७९५.९९		२२२१२	संचालन तथा मर्मत सभार	३,२१०,०००.००	२,२४६,३१०.८०	९६३,६८९.२०	-२,२४६,३१०.८०
१५४,०३८.२९		२२२१३	बिमा	१,३००,०००.००	९०९,२२०.७७	३९०,७७९.२३	९०९,२२०.७७
४९५,९६७.७०		२२३११	कार्यालय सम्बन्धी खर्च	३,५२२,०००.००	२,८५३,९६०.४१	६६८,०३९.५९	-२,८५३,९६०.४१
१०,२५४.००		२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	१५०,०००.००	३३,२१०.००	११६,७९०.००	-३३,२१०.००
		२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	९४,०००.००	५८,३५०.००	३५,६५०.००	५८,३५०.००
१०६,९३९.९०		२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	२,०५७,०००.००	१,३९०,९०५.३८	६६६,०९४.६२	-१,३९०,९०५.३८
९,०००.००		२२४१२	अन्य सेवा शुल्क	१८८,०००.००	१५३,१५०.००	३४,८५०.००	-१५३,१५०.००
		२२५११	कर्मचारी तालिम	७००,०००.००	२५४,६८३.००	४४५,३१७.००	-२५४,६८३.००
२,९०५,१३७.००		२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१६,३८५,०००.००	९,४१२,९६७.६३	६,९७२,०३२.३७	-९,४१२,९६७.६३
		२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	७९५,०००.००	३३२,४६५.३५	४६२,५३४.६५	-३३२,४६५.३५
४४,०००.००		२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	५००,०००.००	१९२,३६१.००	३०७,६३९.००	-१९२,३६१.००
७३,१६८.९४	-१,२५,०००.००	२२६१२	भ्रमण खर्च	४,१००,०००.००	१,८६६,९५४.८५	२,२३३,०४५.१५	-१,९११,९५४.८५
१५४,८३९.००		२२७११	विविध खर्च	४,१२७,०००.००	३,१९६,४२२.२५	९३०,५७७.७५	-३,१९६,४२२.२५
		२२९११	श्रीपरि आउने - चालु खर्च	९,२००,०००.००		९,२००,०००.००	
८,६४३,८०९.२४	-१,२५,०००.००		जम्मा	१०७,५५७,०००.००	६३,८७३,१४०.७८	४३,६८३,८५९.२२	६३,९९८,१४०.७८

जम्मा निकास		कोषको अवस्था		बाँकीको नाम	
जम्मा निकास:	-१,२५,०००.००	कार्यालय कोष नं:	२८-२१४-०१	बाँकी मोजदात:	-६,३,९९८,१४०.७८
जम्मा खर्च:	६३,८७३,१४०.७८	नगद मोजदात:	-	कोष कट्टी दाखिला बाँकी:	-
जम्मा खर्च मध्ये पेशकी बाँकी		म्याद नाघेको	२,०६९,०००.००	जम्मा:	
म्याद नाघेको	२,०६९,०००.००	पेशकी वाहेक खुद खर्च:	६३,८७३,१४०.७८		

तयार गर्ने: 

पेश गर्ने: 

स्वीकृत गर्ने: 

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, ललितपुर  
जेष्ठ महिनाको  
खर्चको फाटवारी

म. ले. प. फा. न. १३

आर्थिक बर्ष : २०७५/७६

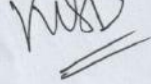
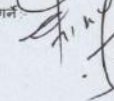
बजेट उपशीर्षक : २१४०११३ / राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग

चालु खर्च

जेष्ठ महिनाको खर्च	जेष्ठ महिना सम्मको निकास	खर्च संकेत नं	खर्च शिर्षक	अन्तिम बजेट	जेष्ठ महिना सम्मको खर्च	बाँकी	
						वजेट	निकास
३,२७४,४९७.६०		२११११	तलव	४९,२८०,०००.००	३६,०९९,१२५.३७	१३,१८०,८७४.६३	-३६,०९९,१२५.३७
२१४,०००.००		२१११३	महँगी भत्ता	३,२८१,०००.००	२,२३०,६६६.६५	१,०५०,३३३.३५	-२,२३०,६६६.६५
५,०००.००		२१११९	अन्य भत्ता	३४०,०००.००	२८५,५००.००	५४,५००.००	-२८५,५००.००
		२११२१	पोशाक	१,०७०,०००.००	१,०७०,०००.००	०.००	-१,०७०,०००.००
८६,३८५.९४		२२१११	पानी तथा बिजुली	१,१२९,०००.००	९८८,२६२.४८	१४०,७३७.५२	-९८८,२६२.४८
८७,८४१.६३		२२११२	संचार महसूल	१,७३०,०००.००	९४७,४४६.२२	७८२,५५३.७८	-९४७,४४६.२२
		२२१२१	घर भाडा	०.००	०.००	०.००	०.००
१४३,७२७.९८		२२२११	इन्धन	३,६५८,०००.००	३,१६३,३९१.७७	४९४,६०८.२३	-३,१६३,३९१.७७
१८९,९८०.४८		२२२१२	संचालन तथा मर्मत संभार	३,२११,०००.००	२,४३६,२९१.२८	७७४,७०८.७२	-२,४३६,२९१.२८
४,९४९.००		२२२१३	बिमा	१,३००,०००.००	९१४,१६९.७७	३८५,८३०.२३	-९१४,१६९.७७
२०९,१०५.४०		२२३११	कार्यालय सम्बन्धी खर्च	३,५२२,०००.००	३,०६३,०६५.८१	४५८,९३४.१९	-३,०६३,०६५.८१
४,०००.००		२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	१५०,०००.००	३७,३१०.००	११२,६९०.००	-३७,३१०.००
२,८००.००		२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	९४,०००.००	६१,१५०.००	३२,८५०.००	-६१,१५०.००
१२१,१९०.००		२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	२,०५७,०००.००	१,५१२,०९५.३८	५४४,९०४.६२	-१,५१२,०९५.३८
९,०००.००		२२४१२	अन्य सेवा शुल्क	१८८,०००.००	१६२,१५०.००	२५,८५०.००	-१६२,१५०.००
११५,०००.००		२२५११	कर्मचारी तालिम	७००,०००.००	३६९,६८३.००	३३०,३१७.००	-३६९,६८३.००
२,५३६,९९१.१०		२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१६,३८५,०००.००	११,९४९,९५८.७३	४,४३५,०४१.२७	-११,९४९,९५८.७३
		२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	७१५,०००.००	३३२,४६५.३५	३८२,५३४.६५	-३३२,४६५.३५
२९,३६७.००		२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	५००,०००.००	२२१,७२८.००	२७८,२७२.००	-२२१,७२८.००
१,३०६,०००.००	१२५,०००.००	२२६१२	क्षमण खर्च	४,१००,०००.००	३,१७२,१९४.८५	९२७,८०५.१५	-३,१७२,१९४.८५
११२,४३८.७७		२२७११	विविध खर्च	४,१२७,०००.००	३,३०८,८६१.०२	८१८,१३८.९८	-३,३०८,८६१.०२
		२२९११	भैपरि आउने - चालु खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००
८,४५२,२७४.९०	१२५,०००.००		जम्मा	९७,५३७,०००.००	७२,३२५,४१५.६८	२५,२११,५८४.३२	-७२,३२५,४१५.६८

## कोषको अवस्था

जम्मा निकास :	-१२५,०००.००	बाँकी नाम :	
जम्मा खर्च :	७२,३२५,४१५.६८	कार्यालय कोड नं. :	२८-२१४-०१
जम्मा खर्च मध्ये पेशकी बाँकी :		बाँकी मौज्दात :	७२,४५०,४१५.६८
म्याद ननाघेको :		नगद मौज्दात :	
म्याद नाघेको :	२,९५५,०००.००	कोष कट्टी दाखीला बाँकी :	
पेशकी वाहेक खुद खर्च :	७२,३२५,४१५.६८	जम्मा :	

तयार गर्ने : पेश गर्ने : स्वीकृत गर्ने : 



राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, ललितपुर  
आषाढ महिनाको  
खर्चको फाटवारी

म. ले. प. फा. न. १३

आर्थिक वर्ष: २०७५/७६


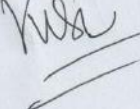
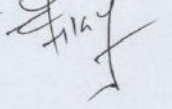
बजेट उपशीर्षक: २१४०११३ / राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग

चालु खर्च

आषाढ महिनाको खर्च	आषाढ महिना सम्मको निकास	खर्च संकेत नं	खर्च शिर्षक	अन्तिम बजेट	आषाढ महिना सम्मको खर्च	बाँकी	
						वजेट	निकास
३,२७४,४९७.६०		२११११	तलब	४९,१७०,०००.००	३९,३७३,६२२.९७	९,७९६,३७७.०३	-३९,३७३,६२२.९७
२१६,०००.००		२१११३	महंगी भत्ता	३,२८१,०००.००	२,४४६,६६६.६५	८३४,३३३.३५	-२,४४६,६६६.६५
४४,५००.००		२१११९	अन्य भत्ता	३४०,०००.००	३४०,०००.००	०.००	-३४०,०००.००
		२११२१	पोशाक	१,०७०,०००.००	१,०७०,०००.००	०.००	-१,०७०,०००.००
१२९,२९८.९३		२२१११	पानी तथा बिजुली	१,१२९,०००.००	१,११७,५६१.४१	११,४३८.५९	-१,११७,५६१.४१
३४९,४५४.११		२२११२	संचार महसुल	१,७३०,०००.००	१,२९६,९००.३३	४३३,०९९.६७	-१,२९६,९००.३३
		२२१२१	घर भाडा	०.००	०.००	०.००	०.००
४९१,७७०.८५		२२२११	इन्धन	३,६५८,०००.००	३,६५५,१६२.६२	२,८३७.३८	-३,६५५,१६२.६२
७०५,३४८.८२		२२२१२	संचालन तथा मर्मत संभार	३,२११,०००.००	३,१४१,६४०.१०	६९,३५९.९०	-३,१४१,६४०.१०
२६६,०४३.८९		२२२१३	विमा	१,३००,०००.००	१,१८०,२१३.६६	११९,७८६.३४	-१,१८०,२१३.६६
४५४,०९०.६४		२२३११	कार्यालय सम्बन्धी खर्च	३,५२२,०००.००	३,५१७,१५६.४५	४,८४३.५५	-३,५१७,१५६.४५
६८,०४६.००		२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	१५०,०००.००	१०५,२५६.००	४४,७४४.००	-१०५,२५६.००
३२,२००.००		२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	९४,०००.००	९३,३५०.००	६५०.००	-९३,३५०.००
१०६,९३१.९०		२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	२,०५७,०००.००	१,६१९,०२७.२८	४३७,९७२.७२	-१,६१९,०२७.२८
९,०००.००		२२४१२	अन्य सेवा शुल्क	१८८,०००.००	१७१,१५०.००	१६,८५०.००	-१७१,१५०.००
३१८,४१५.००		२२५११	कर्मचारी तालिम	७००,०००.००	६८८,०९८.००	११,९०२.००	-६८८,०९८.००
३,६८७,२२६.२९		२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१६,३८५,०००.००	१५,६३७,१८५.०२	७४७,८१४.९८	-१५,६३७,१८५.०२
२९४,४३८.४४		२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	७१५,०००.००	६२६,९०३.८०	८८,०९६.२०	-६२६,९०३.८०
		२२६११	अनुगमन मूल्यांकन खर्च	५००,०००.००	२२१,७२८.००	२७८,२७२.००	-२२१,७२८.००
८५४,३५०.४६	१२५,०००.००	२२६१२	भ्रमण खर्च	४,१००,०००.००	४,०२६,५४५.३१	७३,४५४.६९	-४,०२६,५४५.३१
४०१,५४२.००		२२७११	विविध खर्च	४,१२७,०००.००	३,७१०,४०३.०२	४१६,५९६.९८	-३,७१०,४०३.०२
		२२९११	भौपरि आउने - चालु खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००
११,७१३,१५४.९४	-१२५,०००.००		जम्मा	९७,४२७,०००.००	८४,०३८,५७०.६२	१३,३८८,४२९.३८	-८४,०३८,५७०.६२

## कोषको अवस्था

जम्मा निकास:	-१२५,०००.००	बाँकी नाम:	
जम्मा खर्च:	८४,०३८,५७०.६२	कार्यालय कोड नं:	२८-२१४-०१
जम्मा खर्च मध्ये पेशकी बाँकी:		बाँक मौज्जात:	८४,१६३,५७०.६२
न्याद ननाघेको	-	नगद मौज्जात:	-
न्याद भाघेको	-	कोष कट्टी दाखीला बाँकी:	-
पेशकी वाहेक खुद खर्च:	८४,०३८,५७०.६२	जम्मा:	

तयार गर्ने: पेश गर्ने: स्वीकृत गर्ने: 

### ११. सम्बन्धित ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

- नेपालको संविधान (२०७२) को भाग २५, धारा २४८ र २४९
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऐन, २०६८
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग (उजुरी कारवाही तथा क्षतिपूर्ति निर्धारण) नियमावली, २०६९
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका कर्मचारीहरूको सेवा, सर्त र सुविधा सम्बन्धी नियमावली, २०७२
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमावली, २०७१
- अन्य विभिन्न निर्देशिका तथा नीतिहरू

### १२ सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद :

- माननीय अध्यक्ष श्री अनुपराज शर्मा
- सचिव श्री वेदप्रसाद भट्टराई
- सूचना अधिकारी डा. टीकाराम पोखरेल

### १३. तोकिए बमोजिमका अन्य विवरण

- मानव अधिकार उल्लंघनका घटनाको अनुगमन तथा अनुसन्धान सम्बन्धी जिम्मेवारी तोकिएको र तोकिए बमोजिम काम भैरहेको
- राष्ट्रिय सूचना आयोगद्वारा आयोजित कार्यक्रममा भाग लिएको
- आयोगका सबै सूचना अधिकारीहरूलाई सूचना प्रकाशन गर्न पत्राचार गरिएको
- सबै कार्यालयका सूचना अधिकारीहरूको नाम आयोगको वेबसाइटमा राखिएको

१४. अधिल्लो आ.व.मा सार्वजनिक निकायले कुनै कार्यक्रम वा आयोजना सञ्चालन गरेको भए सो को विवरण

आयोगको आव २०७४/७५ को वार्षिक कार्य विवरण

क्र. स.	कामको प्रकृति	सङ्ख्या	विषय	कैफियत
<b>१. मानव अधिकार संरक्षण</b>				
१.१	उजुरी	१५२	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ राजनीतिक तथा नागरिक अधिकार</li> <li>■ आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकार</li> <li>■ यातनाविरुद्धको अधिकार</li> <li>■ महिला अधिकार</li> <li>■ बाल अधिकार</li> <li>■ जातीय विभेदविरुद्धको अधिकार</li> <li>■ व्यक्ति बेपत्ता पार्ने कार्यविरुद्धको अधिकार</li> <li>■ आप्रवासी कामदार र तिनका परिवारको अधिकार</li> <li>■ अन्य-ज्येष्ठ नागरिकको अधिकार, शरणार्थीको अधिकार, मानव बेचबिखन आदि</li> </ul>	
१.२	अनुगमन	४६३	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ राजनीतिक तथा नागरिक अधिकार: समग्र मानव अधिकार अवस्था, स्थानीय, प्रदेश र सङ्घको निर्वाचन र मानव अधिकार, कैदीबन्दीहरूको अधिकार, न्यायप्रशासन आदि</li> <li>■ आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार: अस्पताल एवम् स्वास्थ्य अवस्था, उपभोक्ताको अधिकार, प्राकृतिक प्रकोप (बाढी-पहिरो/भूकम्प) बाट विस्थापितहरूको अधिकार आदि</li> <li>■ ज्येष्ठ नागरिक, महिला, बालबालिका, आदिवासी जनजाति, अल्पसङ्ख्यक/सीमान्तकृत समुदायहरू, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार, आप्रवासी कामदारहरूको अधिकार मानव बेचबिखनको अवस्था आदि</li> </ul>	जम्मा ४६३ अनुगमन भएकोमा ११ वटा सहकार्य र समन्वयमा सम्पन्न
१.३	अनुसन्धान	३५०	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार: जीवनको अधिकार, यातना, बेपत्ता</li> <li>■ आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार: विस्थापित, पुनःस्थापना, सम्पत्ति लुटपाट, क्षतिपूर्ति,</li> <li>■ महिला अधिकार, बाल अधिकार आदि</li> </ul>	
१.४	निर्णय/सिफारिस	३३५	राजनीतिक तथा नागरिक अधिकार, न्याय-प्रशासन, अपहरण, विस्थापित, आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार, यातना, जातीय विभेद, महिला अधिकार आदि ।	
<b>२. मानव अधिकार संवर्द्धन</b>				

२.१.	प्रशिक्षण, अन्तर्क्रिया, छलफल, गोष्ठी, तालीम, सचेतना, प्रभातफेरि, प्रदर्शनी आदि	३२४	शान्तिसुरक्षा र मानव अधिकार, निर्वाचन र मानव अधिकार, बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको अधिकार, सङ्क्रमणकालीन न्याय, खाद्य अधिकार, नेपाल सरकारको चौथो राष्ट्रिय मानव अधिकार कार्ययोजना, नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार, आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार, बाल अधिकार, महिला अधिकार, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार, ज्येष्ठ नागरिकको अधिकार, अल्पसङ्ख्यको अधिकार, उपभोक्ताको अधिकार, आप्रवासी कामदारको अधिकार, सामूहिक अधिकार, प्रतिवेदन लेखन आदि	
२.२	समन्वय र सहकार्यमा संबर्द्धनसम्बन्धी कार्यक्रम	३७	न्यायिक कामकारवाही, बाल अधिकार, शिक्षाको अधिकार, खाद्य अधिकार, मानसिक स्वास्थ्य, सङ्क्रमणकालीन न्याय आदि	जम्मा ३७ वटा कार्यक्रम सहकार्य र समन्वयमा सम्पन्न
२.३	विशेषज्ञ सेवा (स्रोत व्यक्ति)	२६९	सरकारी तथा मानव अधिकारको क्षेत्रमा कार्यरत सङ्संस्थाबाट आयोजित कार्यक्रम	
२.४	अथिति/ अन्य कार्यक्रममा सहभागी	२०३	सरकारी तथा मानव अधिकारको क्षेत्रमा कार्यरत गैससबाट आयोजित कार्यक्रम	
२.५	आयोगका आन्तरिक कार्यक्रम	५९	तालिम, गोष्ठी, छलफल, समीक्षा	
<b>३. प्रकाशन</b>				
३.१	नियमित प्रतिवेदन	१	वार्षिक प्रतिवेदन	
३.२	विषयगत प्रतिवेदन/पुस्तिका	१३	निर्वाचन विशेष, छाउपडी अवस्था, किसानको अधिकार, मानव अधिकार रक्षक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अवस्था, सिफारिस कार्यान्वयन र पीडितको अवस्था आदि	

३.३	जर्नल	१(चार अङ्क)	मानव अधिकार संवाहक	
३.४	प्रेस विज्ञप्ति र प्रेस नोट	५० र १६	मानव अधिकारका विविध विषयहरू	
३.५	पत्रकार सम्मेलन	३	विस्तृत शान्ति सम्झौता र मानव अधिकार अवस्था र मानव अधिकारसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन	
<b>४. मानव संसाधन</b>				
४.१	अध्यक्ष/सदस्य	१/४		

#### १५. सार्वजनिक निकायको वेवसाइट भए सो को विवरण

[www.nhrcnepal.org](http://www.nhrcnepal.org)

#### १६. सार्वजनिक निकायले प्राप्त गरेको वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवं प्राविधिक सहयोग र सम्झौताको विवरण

- UNDP सँग March 2016 मा आयोगको रणनीतिक योजना (Strategic Plan Support Project - SPSP) मा दस्तखत भई हाल कार्यान्वयनमा रहेको । उक्त परियोजनाको बजेट 1.2 Million US\$ रहेको र अवधि April 2016 – December 2018 सम्म रहेको ।

#### ८. सार्वजनिक निकायले वर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली र त्यस्तो सूचना संरक्षण गर्न तोकिएको समयावधि

विभिन्न निकायहरूले सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा २७ बमोजिम गठित सूचना वर्गीकरण समिति समक्ष पठाउनुपर्ने सूचनाको विवरण सम्बन्धी ढाँचा :

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, हरिहरभवन, ललितपुर

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ को उपदफा (३) बमोजिमको सूचनाका लागि सूचना वर्गीकरण समिति समक्ष पेश गरेको सूचनाको विवरण :

क्र. सं. (१)	सूचनाको विवरण (२)	सूचना प्रवाह नगर्नु पर्नाको कारण खुलाउनुहोस् (३)	महल ३ मा उल्लेखित कारण ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को खण्ड (क), (ख), (ग), (घ)	सूचना प्रवाह नगर्नुपर्ने अवधि (५)	कैफियत (६)
--------------	-------------------	--	---	-----------------------------------	------------

			र (ड) मध्ये कुन खण्डसँग सम्बन्धित हो सो खण्ड उल्लेख गर्नुहोस् (४)		
१	आयोगले मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्दा नेपालको सार्वभौमसत्ता, अखण्डता, राष्ट्रिय सुरक्षा, सार्वजनिक शान्ति सुव्यवस्था वा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धमा गम्भीर खलल पर्ने प्रकृतिका तथ्यहरू फेला पारेको र त्यस्तो विषय संलग्न भएको अनुगमन प्रतिवेदन	नेपालको सार्वभौमसत्ता, अखण्डता, राष्ट्रिय सुरक्षा, सार्वजनिक शान्ति सुव्यवस्था वा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धमा गम्भीर खलल पर्ने भएकोले	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को (क) सँग सम्बन्धित	३० वर्ष	
२	मानव अधिकार उल्लंघनका घटना र अपराधहरूको अनुसन्धानसँग सम्बन्धित कागजातहरू	मानव अधिकार उल्लंघनको अनुसन्धान, तहकीकात तथा अभियोजनमा असर पर्न सक्ने भएकोले	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को (ख) सँग सम्बन्धित	३० वर्ष	
३	आयोगमा आर्थिक अनुशासन पालना नभएको वा हिनामिना भएको सम्बन्धमा आयोगले आन्तरिक अनुसन्धान गरिरहेको विषय	आर्थिक हिनामिना सम्बन्धी अनुसन्धानको गोपनीयतामा असर पर्ने भएकाले	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को (ग) सँग सम्बन्धित	अनुसन्धान सम्पन्न नभएसम्म	
४	आयोगले मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्दा जातजाति वा सम्प्रदाय बीचको सुसम्बन्धमा प्रत्यक्ष असर पर्ने प्रकृतिका तथ्यहरू भेटिएको र त्यस्तो तथ्यहरू समेटिएको अनुगमन प्रतिवेदन	जातजाति वा सम्प्रदाय बीचको सुसम्बन्धमा प्रत्यक्ष असर पर्ने भएकोले	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को (घ) सँग सम्बन्धित	३० वर्ष	
५	मानव अधिकारको अनुगमन, अनुसन्धानमा साक्षी बयान लिइएका व्यक्तिहरूको नाम	व्यक्तिगत गोपनीयता र व्यक्तिको जीउ, ज्यान, सम्पत्ति, स्वास्थ्य वा सुरक्षामा खतरा पुग्ने भएकाले	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को (ड) सँग सम्बन्धित	३० वर्ष	
६	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को खण्ड (क), (ख), (ग), (घ)	सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को खण्ड	३० वर्ष	

र (ड) सँग सम्बन्धित भएको आयोगको निर्णय	को दफा ३ को उपदफा ३ को खण्ड (क), (ख), (ग), (घ) र (ड) विपरीत हुने भएकोले	(क), (ख), (ग), (घ) र (ड) खण्डसँग सम्बन्धित		
---	---	--	--	--

**१९. सार्वजनिक निकायमा परेका सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर सूचना दिएको विवरण**

सि. नं.	सूचना माग गर्नेको नाम	सूचना माग गरेको विषय	माग गरेको मिति	सूचना उपलब्ध गराएको मिति	कैफियत
१					

**२०. सार्वजनिक निकायका सूचनाहरू अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भए सो को विवरण**

- हरेक दुई महिनामा मानव अधिकारपत्र प्रकाशन हुने गरेको र सोमा आयोगले गरेका गतिविधिहरू समेटिएको
- आयोगका सबै प्रतिवेदन, सूचना, प्रेस विज्ञप्तिहरू आयोगको वेबसाइट [www.nhrcnepal.org](http://www.nhrcnepal.org) मा आयोगको सामाजिक सञ्जाल Facebook: <https://www.facebook.com/National-Human-Rights-Commission-of-Nepal-NHRC-Nepal-306820312685490/> Twitter: <https://twitter.com/NepalNHRC> Youtube: <https://www.youtube.com/channel/UCxUHAmVFDviisfXadW8oVA> हेर्न सकिने छ ।

.....  
दुर्गा पोखरेल  
सहायक सूचना अधिकारी  
मिति : २०७६ साउन १२ गते

# अनुसूची

## आयोगका कार्यालयहरू



## आयोगको सांगठनिक संरचना

